

ଅଧିକ କ୍ଷୀର ଉତ୍ପାଦନ ପାଇଁ ଗାଈଙ୍କ ସମନ୍ୱିତ ଖାଦ୍ୟ

ରଞ୍ଜନ କୁମାର ମହାନ୍ତ, ଦିଲ୍ଲୀପ ରଞ୍ଜନ ସତ୍ତ୍ୱୀ, ତୁଷାର ରଞ୍ଜନ ସାହୁ,
ମନିଷ ଚୌରସିଆ ଓ ପର୍ଶୁରାମ ସାମଲ

ଗାଈ ଓ ଗୁହାଳର ଦାମକୁ ଛାଡି ଦେଲେ ପ୍ରତିଦିନର ଖର୍ଚ୍ଚରୁ ୬୦-୭୦ ପ୍ରତିଶତ ଖର୍ଚ୍ଚ କେବଳ ଖାଇବା ଉପରେ ହୋଇଥାଏ । ତେଣୁ କ୍ଷୀର ଉତ୍ପାଦନରେ ହେଉଥିବା ଖର୍ଚ୍ଚର ଏକ ମୋଟା ଅଂଶ ଖାଦ୍ୟ ନେଇଥାଏ । ଏହାଛଡା ଗାଈର କ୍ଷୀର ଉତ୍ପାଦନରେ ଖାଦ୍ୟ ଏକ ବହୁତ ଜରୁରୀ ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରିଥାଏ । ଖାଦ୍ୟଦ୍ରବ୍ୟ ସଠିକ୍ ସମୟରେ ସଠିକ୍ ପରିମାଣରେ ଏବଂ ସଠିକ୍ ଅନୁପାତରେ ନ ହେଲେ କ୍ଷୀର ଉତ୍ପାଦନ ତ ଦୂରର କଥା ବାଛୁରୀ ଏବଂ ଗାଈ ଉତ୍ପାଦକର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ, ପ୍ରତିରୋଧକ ଶକ୍ତି, ପ୍ରଜନନ କ୍ଷମତା ଓ କ୍ଷୀର ଉତ୍ପାଦନ କ୍ଷମତା ଉପରେ ପ୍ରଭାବ ପଡିଥାଏ ଏବଂ ଗାଈ ଶୀଘ୍ର ପଡିଥା ପଡିଯାଇଥାଏ । ନିଆଳି ଅଞ୍ଚଳରେ ଗାଈଙ୍କ କ୍ଷମତା ୧୦-୧୫ ଲି.; କିନ୍ତୁ ସେମାନେ ଠିକ୍ ଖାଦ୍ୟ ପାଇ ନ ଥିବାରୁ ୮-୧୦ଲି. କ୍ଷୀର ଦେଉଛନ୍ତି ।

ସୁସ୍ଥ ଖାଦ୍ୟ: କଣ ଓ କାହିଁକି

ଯେପରିକି ଆମେ ଘର ତିଆରି କଲାବେଳେ ବାଲି, ଚିପସ୍, ସିମେଣ୍ଟ, ରଙ୍ଗ ଓ ଘର ତିଆରି ସବୁ ଉପକରଣର ଦରକାର ପଡିଥାଏ, ମନୁଷ୍ୟ ତଥା ପଶୁମାନଙ୍କର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟରକ୍ଷା ଓ କର୍ମପାଇଁ ସୁସ୍ଥ ବା ସନ୍ତୁଳିତ ଖାଦ୍ୟ ନିହାତି ଜରୁରୀ । ଏଥିରେ ଖାଦ୍ୟସାରଗୁଡିକ ସଠିକ୍ ପରିମାଣରେ ତଥା ସଠିକ୍ ଅନୁପାତରେ ଥାଏ । ଶ୍ୱେତସାର, ପୁଷ୍ଟିସାର, ସ୍ୱେଦସାର, ଧାତୁସାର, ଜୀବସାର ଓ ଜଳର ଦରକାର ପଶୁର ପ୍ରକାର, ଗର୍ଭରେ ଅଛିକି ନାହିଁ, କ୍ଷୀରର ପରିମାଣ, ରତ୍ନ/ସମୟ ତଥା ଖାଦ୍ୟର ପ୍ରକାର ଭେଦ/ଉପାଦାନ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିଥାଏ ।

ସୁସ୍ଥ ଖାଦ୍ୟର ଆବଶ୍ୟକତା

ମନୁଷ୍ୟ, କୁକୁର, କୁକୁଡା ଇତ୍ୟାଦି ଏକ ପାକସ୍ଥଳୀ ଥିବା ପ୍ରାଣୀ । ଆମେ ଯାହା ଖାଇ ତାହା ପାକସ୍ଥଳୀ ଓ ଅନ୍ତନଳୀରେ ହଜମ ହୋଇ ରକ୍ତକୁ ଯାଇଥାଏ । ତେଣୁ ଆମେ ଯାହା ଖାଇ, ତାହା ଆମ ଦେହ ପାଇଥାଏ । କିନ୍ତୁ ଗାଈ, ଛେଳି, ମେଣ୍ଟା ଓ ମଇଁଷି ଆଦି ପ୍ରାଣୀଙ୍କର ପାକସ୍ଥଳୀ ଚାରି କୋଠରୀ ବିଶିଷ୍ଟ । ପ୍ରଥମ ପାକସ୍ଥଳୀରେ ଅସଂଖ୍ୟ ଅଣୁଜୀବ ଓ ଫିଙ୍ଗି/କବକ ଇତ୍ୟାଦି ରହି ତନ୍ତୁ ଜାତୀୟ ଖାଦ୍ୟ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ମିଳୁଥିବା ଖାଦ୍ୟକୁ ଖାଇ ନିଜେ ବଢିଥାନ୍ତି । ଦିନେ ଦୁଇଦିନ ପରେ ସେମାନେ ଛାଣି ହୋଇ

ଦ୍ଵିତୀୟ ପାକସ୍ଥଳୀରେ ପହଞ୍ଚି, ସେଠାରୁ ତୃତୀୟ ପାକସ୍ଥଳୀକୁ ଯାଇ ଗୁଣ୍ଡ ହୋଇଥାଏ ଏବଂ ଚତୁର୍ଥ ପାକସ୍ଥଳୀକୁ ଯାଇଥାନ୍ତି । ସେଠାରେ ମଣିଷ ପାକସ୍ଥଳୀ ଭଳି ଖାଦ୍ୟ ଓ ଅଶୁଦ୍ଧାବଗୁଡ଼ିକ ହଜମ ହୋଇଥାନ୍ତି । ତେଣୁ ଅଶୁଦ୍ଧାବ ଗୁଡ଼ିକର ବଢ଼ିବା ପାଇଁ ଶକ୍ତି (ଶ୍ଵେତସାର ଜାତୀୟ ଖାଦ୍ୟ) ଓ ଯବକ୍ଷାରଜନ (ପୁଷ୍ଟିସାର ଜାତୀୟ ଖାଦ୍ୟ) ନିହାତି ଜରୁରୀ । ଆମ ପାକସ୍ଥଳୀରେ ହଜମ ପଦାର୍ଥ ସିଧାସଳଖ ରକ୍ତକୁ ଆସୁଥିବାବେଳେ, ରୋମାନ୍ତନ କରୁଥିବା ପଶୁମାନଙ୍କ ଦେହରେ ଅଶୁଦ୍ଧାବ ବଢ଼ିଥାନ୍ତି । ତେଣୁ ଯଦି ଆମେ ପୁଷ୍ଟିସାର ଓ ଶ୍ଵେତସାର ଜାତୀୟ ଖାଦ୍ୟ ଅଲଗା ଅଲଗା ସମୟରେ ଖାଇଲେ ମଧ୍ୟ ଦେହରେ ଲାଗିଥାଏ, କିନ୍ତୁ ଗାଈ ପାଇଁ ମିଶ୍ରିତଖାଦ୍ୟ ଦେଲେ ହିଁ ଲାଭ ମିଳିଥାଏ । ନହେଲେ ଭଲ ତଥା ଦାମିକା ଖାଦ୍ୟ ମଧ୍ୟ ଗାଈ ପାଇଁ ଲାଭଜନକ ହୋଇନଥାଏ ।

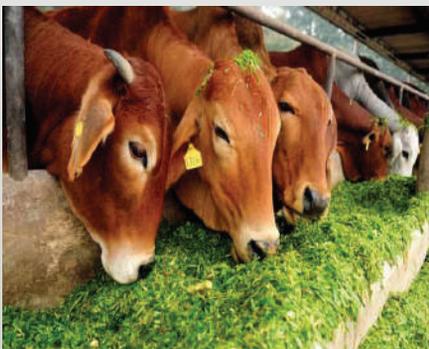

ଖାଦ୍ୟ ସଠିକ୍ ନହେଲେ କ୍ଷୀର ଉତ୍ପାଦନ ଉପରେ ପ୍ରଭାବ

କ୍ଷୀରକୁ ଅମୃତ ସହ ତୁଳନା କରାଯାଇଥାଏ । କାରଣ ଏଥିରେ ଜୀବଜନ୍ତୁ ତଥା ମନୁଷ୍ୟ ପାଇଁ ଦରକାରୀ ଖାଦ୍ୟସାର ଗୁଡ଼ିକ ସଠିକ୍ ଅନୁପାତରେ ରହିଛି । ଗାଈ କ୍ଷୀରରେ ମୁଖ୍ୟତଃ ଶତକଡ଼ା ୮୫ଭାଗ ପାଣି, ୩-୫ ଭାଗ ପୁଷ୍ଟିସାର, ୩-୭ଭାଗ ସ୍ଵେଦସାର, ୪-୫ଭାଗ ଶ୍ଵେତସାର ଓ ୦.୭-୦.୯ ଭାଗ ଧାତୁସାର ଥାଏ । ଥନରେ ଥିବା ରକ୍ତନଳୀକୁ ଖାଦ୍ୟସାର ଆସି ଏହା ତିଆରି ହୋଇଥାଏ । ଯଦି ଆମେ ସଠିକ୍ ପରିମାଣରେ ଖାଦ୍ୟସାର ନ ଦେବା ତେବେ ସେ ନିଜ ଦେହରୁ ଖାଦ୍ୟସାର ନେଇ କ୍ଷୀର ତିଆରି କରିଥାଏ ତଥା ଧୀରେ ଧୀରେ ସେ ନିଜର ଶରୀର ରକ୍ଷା ଓ କ୍ଷୀର ତିଆରି କରିବା ପରେ ଦରକାରୀ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଠିକ୍ରେ ହୋଇ ପାରେ ନାହିଁ । ତାର ପ୍ରତିରକ୍ଷା ଶକ୍ତି କମିଯିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଧୀରେ ଧୀରେ କ୍ଷୀର ଉତ୍ପାଦନ କମିଯିବ ଏବଂ ବହୁତ ଶୀଘ୍ର ଗାଈ ପଡ଼ିଥା ହୋଇଯିବ । ଶଙ୍କର ଗାଈ ଓ ବିଦେଶୀ ଗାଈ ଦେହରେ ଏହାର ପ୍ରଭାବ ଅଧିକ ଦେଖାଯାଇଥାଏ ।

ଖାଦ୍ୟ ପରିଚାଳନା ସମୟ

ଗୋଟିଏ ଦୁଧିଆଳୀ ଗାଈର କ୍ଷୀର ଉତ୍ପାଦନ କ୍ଷମତା ତା ମା' ଗର୍ଭ ରହିବାଠାରୁ ହିଁ ଆରମ୍ଭ ହାଇଥାଏ । ତାର ଶରୀରର ଗଠନ, ଗୁଣସୂତ୍ରର ସଠିକ୍ ଉପଯୋଗ ମା'ର ଶରୀର, ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟବସ୍ଥା ତଥା ଖାଇବା ଉପରେ ନିର୍ଭର କରେ । ବାଛୁରୀକୁ ଛତା ହେବାବେଳେ ତାର ଖାଦ୍ୟ ସଠିକ୍ ନ ହେଲେ ତାର ପହ୍ଲା ଠିକ୍ରେ ବିକଶିତ ହୋଇ ନଥାଏ ଏବଂ ତାର ଉତ୍ପାଦନ କ୍ଷମତା କମ୍ ହୋଇ ଥାଏ । ଏହାହିଁ ଏବେ ଆମର ଦେଶୀ ଗାଈ ମାନଙ୍କର ମୁଖ୍ୟ ସମସ୍ୟା । ତେଣୁ ଯଥାଶୀଘ୍ର ସୁସମ ଖାଦ୍ୟ ଦେଲେ ଆମେ କ୍ଷୀର ଅଧିକ ପାଇ ପାରିବା ।

ଆମ ଗାଈ ପାଇଁ ମୁଖ୍ୟତଃ ତିନୋଟି ସମୟରେ ବିଶେଷ ଦୃଷ୍ଟି ଦେବାକୁ ପଡ଼ିବ; ୧) ପ୍ରଜନନ ସମୟରେ, (୨-୫-୬ ମାସ ଗର୍ଭଧାରଣ ପରେ ତଥା ୩) ବାଛୁରୀ ଜନ୍ମଠାରୁ ୬୦-୯୦ ଦିନ କ୍ଷୀର ଦେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ । ଏହି ସମୟରେ ସୁସମା ସମନ୍ୱିତ ଖାଦ୍ୟର ନିହାତି ଜରୁରୀ ।

ସମନ୍ୱିତ ଖାଦ୍ୟ କଣ ଓ କିପରି ଦେବ

ଯେଉଁ ଖାଦ୍ୟରେ ଦୁଧିଆଳୀ ଗାଈର ଜୀବନ ରକ୍ଷା ତଥା କ୍ଷୀର ଉତ୍ପାଦନ ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ସମସ୍ତ ଖାଦ୍ୟ ସାର ସଠିକ୍ ପରିମାଣରେ ସଠିକ୍ ଅନୁପାତରେ ଥିବା ତାକୁ ସମନ୍ୱିତ ଖାଦ୍ୟ କୁହାଯାଇଥାଏ । ଏଥିରେ ଶ୍ଵେତସାର, ସ୍ଵେଦସାର, ଜୀବସାର, ଧାତୁସାର ଏବଂ ପୁଷ୍ଟିସାର ଆବଶ୍ୟକ ଅନୁପାତ ଓ ପରିମାଣରେ ଥାଏ । ଏହାଛଡା ପାଣି ଯାହାକି ଆମ ଶରୀରରେ ପାୟ ୬୫ରୁ ୭୫ ଭାଗ ତାକୁ ମଧ୍ୟ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ପରିମାଣରେ ଦିନକୁ ତିନିଥର ଦିଅନ୍ତୁ । ଗୋଟିଏ ଲିଟର କ୍ଷୀର ପାଇଁ ୨ଲିଟର ପାଣି ଦରକାର । ଏହାଛଡା ଗାଈର ପାକସ୍ଥଳୀ ଯେଉଁଥିରେ କୋଟି କୋଟି ଅଣୁଜୀବ ଅଛନ୍ତି ତାଙ୍କ ପାଇଁ ଯଥେଷ୍ଟ ଲାଲ ତିଆରି ହେବା ଦରକାର, ନହେଲେ ଗାଈଙ୍କ ପାଇଁ ଖାଦ୍ୟ ସଠିକ୍ ଭାବେ ହଜମ ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ ।

- ★ ଦୁଧିଆଳୀ ଗାଈକୁ ବାଛୁରୀ ଜନ୍ମ ପରେ କମ୍ ଓ ସିଝା ଖାଦ୍ୟ ଦିଅନ୍ତୁ ।
- ★ ୧୦ ଲିଟରରୁ ଅଧିକ କ୍ଷୀର ଦେଉଥିଲେ ଅଧିକ ଶକ୍ତି ଦାୟକ ଖାଦ୍ୟ ଦିଅନ୍ତୁ ।
- ★ ଦାନାକୁ କେବେ ହଠାତ୍ ବଦଳାନ୍ତୁ ନାହିଁ ।
- ★ ଜୀବନଧାରଣ ପାଇଁ ଗାଈର ପ୍ରତି ୧୦୦ କିଲୋଗ୍ରାମ ଓଜନ ପାଇଁ ୦.୫ କିଲୋଗ୍ରାମ ଦାନା ହିସାବରେ ଦିଅନ୍ତୁ ।

- ★ କ୍ଷୀର ଉତ୍ପାଦନ ପାଇଁ ୨.୫ ଲିଟର କ୍ଷୀର ପ୍ରତି ୧ କିଲୋ ଦାନା ଦିଅନ୍ତୁ । ମଇଁଷି ତଥା ଅଧିକ କ୍ଷୀର ଦେଉଥିବା ଗାଈ ପାଇଁ ପ୍ରତି ୨ ଲି. କ୍ଷୀରକୁ ୧ କିଲୋ ଦାନା ଦିଅନ୍ତୁ ।
- ★ ଗର୍ଭ ଥିଲେ ୬ ମାସ ଠାରୁ ୧ କିଲୋ ଦାନା ଅଧିକ ଦିଅନ୍ତୁ ।
- ★ ପ୍ରତି ୧୦୦ କିଲୋଗ୍ରାମ ଦାନାରେ ଖଣିଜ ଲବଣ (୨ ଭାଗ) ଓ ଲୁଣ (୧ ଭାଗ) ମିଶା ହେବା ଜରୁରୀ ।
- ★ ଦାନାରେ ୧୨-୧୬ ଭାଗ ପୁଷ୍ଟିସାର ଓ ୬୫-୭୦ ଜୀର୍ଣ୍ଣ ଉପଯୋଗୀ ଖାଦ୍ୟସାର ରହିବା ଦରକାର ।
- ★ ଘାସ ଅଧିକ ମିଳୁଥିଲେ ୭-୮ କିଲୋ ଘାସ ପାଇଁ ଗୋଟିଏ କିଲୋ ଦାନା କମ୍ କରାଯାଇ ପାରେ ।
- ★ ଛତା ମାନଙ୍କୁ ତାଙ୍କର ବଢିବା ପାଇଁ ୧-୨ କିଲୋ ଅଧିକ ଦାନା ଦେବା ଦରକାର ।
- ★ ଏହାଛଡା ଶରୀର ଓଜନର ଶତକଡା ୨୦ ଭାଗ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପାଣି ପିଇବାକୁ ଦେବା ନିହାତି ଜରୁରୀ ।
- ★ ଗାଈକୁ ସବୁଜ ଘାସ ଦେଉ ନ ଥିଲେ ଖାଦ୍ୟରେ ଭିଟାମିନ୍ ‘କ’ ଦେବା ନିହାତି ଜରୁରୀ ।

ଆମେ ନଡା, ତୋରାଣୀ ଓ ପିଡିଆ ଦେଲେ କିଛି ଉପକାର ଅଛି କି ?

ଚାଷୀଭାଇମାନେ ଯେତେଥର କ୍ଷୀର ଦୁହୁଁଥିବେ ସେତେଥର ଖାଦ୍ୟ ଦେଲେ ଭଲ । ସବୁବେଳେ ନଡାକୁ ଛୋଟ ଛୋଟ କରି କାଟି, ତୋରାଣୀ, ଚୋକଡ ଓ ପିଡିଆ ସହ ମିଶାଇ ଦିଅନ୍ତୁ । ଗାଈ ଏକ ରୋମଢୁନକାରୀ ପ୍ରାଣୀ । ତେଣୁ ସବୁ ଜିନିଷକୁ ଏକାସାଥରେ ନ ଦେଲେ ଭଲ ଖାଦ୍ୟର ଗୁଣବତ୍ତା କମି ଥାଏ । କାରଣ ତା ପେଟରେ ଥିବା ଅଣୁଜୀବମାନେ ତାକୁ ଠିକ୍ ଭାବେ ଉପଯୋଗ କରି ପାରି ନ ଥାନ୍ତି । ତେଣୁ ସବୁବେଳେ ଭାଗ କରି ଏ ସବୁଜିନିଷର ମିଶ୍ରଣକୁ ଦିଅନ୍ତୁ । ଚାରା ଉତ୍ପାଦନ କରି ଗାଈକୁ ଦେଲେ କ୍ଷୀର ବଢିବା ସହିତ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଉନ୍ନତ ମଧ୍ୟ ହେବ ।

ସୁସ୍ଥମ ଖାଦ୍ୟ କିପରି ତିଆରି କରିବା

ବଜାରରେ ମିଳୁଥିବା ସନ୍ତୁଳିତ ଖାଦ୍ୟ (ଯଥା ଦାନା, ସବୁଜଘାସ, ଶୁଖିଲା ନଡ଼ା ଓ ଜଳ) ମଧ୍ୟରୁ ଦାନାର ଦାମ୍ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ । ଗ୍ଳୋଟିଏ ଗାଈର କିଣିବା ଖର୍ଚ୍ଚକୁ ଛାଡ଼ିଦେଲେ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ଖର୍ଚ୍ଚ ଖୁଆଇବାରେ ହିଁ ହୋଇଥାଏ । ତେଣୁ ଚାଷୀ ଭାଇମାନେ ନିଜ ଅଞ୍ଚଳରେ ମିଳୁଥିବା ଉପାଦାନକୁ ନେଇ ସୁସ୍ଥମଖାଦ୍ୟ ପ୍ରସ୍ତୁତି କରି ପାରିଲେ ଲାଭର ପରିମାଣ ଅଧିକ ହୋଇଥାଏ ।

ସୁସ୍ଥମ ଖାଦ୍ୟରେ ମୁଖ୍ୟତଃ ଦାନା, ସବୁଜଘାସ, ଶୁଖିଲା ନଡ଼ା/ ପାଳ ତଥା ଜଳ ମିଶିଥାଏ । ଦରକାର ଖାଦ୍ୟର ଏକ ତୃତୀୟାଂଶ ଦାନାରୁ ଆସିଥାଏ । ବଳକା ଭାଗର ଏକ ଚତୁର୍ଥାଂଶ ସବୁଜଘାସ ତଥା ବାକି ନଡ଼ା ବା ଶୁଷ୍କ ଘାସରୁ ଆସିଥାଏ । ନଡ଼ାରେ କେବଳ କିଛି କାରୋଟିନ୍, ଶକ୍ତି ଓ ଅଳ୍ପ ଖାଦ୍ୟସାର ମାତ୍ର ପାଇଥାଏ । କିନ୍ତୁ ନଡ଼ା ପେଟକୁ ପୂରା ଲାଗିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କୁରିଥାଏ ଏବଂ ଏହାର ପରିମାଣ କମିଗଲେ ଖାଇବା କମିଯାଏ, ଝାଡ଼ା ଠିକ୍ ହୁଏନାହିଁ, କ୍ଷୀରରେ ଘିଅ ଅଂଶ କମ୍ ରହେ ଓ ହଜମରେ ଅସୁବିଧା ଦେଖାଯାଏ ।

ସବୁବେଳେ ଚେଷ୍ଟା କରିବେ ଦାନା ନିଜ ଘରେ ତିଆରି କରିବା ପାଇଁ । ଘରେ ମିଳୁଥିବା ଜିନିଷ ତଥା ନିକଟ ବଜାରରେ କମ୍ ଦାମ୍ରେ ମିଳୁଥିବା ସାମଗ୍ରୀରେ ତିଆରି କରିବେ ।

ଦାନା ତିଆରି ପାଇଁ ଉପାଦାନ

- ୧) ଶସ୍ୟ ଜାତୀୟ ଉପାଦାନମାନଙ୍କୁ ଶକ୍ତି ଦାୟକ ଉପାଦାନ ମଧ୍ୟ କୁହାଯାଏ । ସେମାନଙ୍କଠାରୁ ଅଧିକ ଶକ୍ତି, କମ୍ ପୁଷ୍ଟିସାର (୬-୧୨ ଭାଗ) ମିଳିଥାଏ । ଯଥା: ମକା, ଗହମ, ବାଜରା, ଯଅ, ମାଣ୍ଡିଆ, ଭଜା ଚାଉଳ ଇତ୍ୟାଦି । ଏମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ମକାରେ ଅଧିକ ଶକ୍ତି ଥାଏ ।
- ୨) ଭାଲି ଜାତୀୟ ଖାଦ୍ୟ ଯଥା ବିରି, କୋଳଥ, ମୁଗ, ବୁଟ ଇତ୍ୟାଦିରେ ପୁଷ୍ଟିସାର ଅଧିକ (୧୦-୨୦ ଭାଗ) ଓ ଶକ୍ତି ମଧ୍ୟମ ଧରଣର ଥାଏ ।

୩) ପିଡ଼ିଆ - ପିଡ଼ିଆ ସାଧାରଣତଃ ଦୁଇ ପ୍ରକାର; ଘଣାରେ ଯେଣା ଯାଇଥିବା ପିଡ଼ିଆରେ ତେଲ ଓ ପୁଷ୍ଟିସାର ଅଧିକ ଥାଏ; କିନ୍ତୁ କଳରେ ଯେଣାଗଲେ ତେଲ ଅଂଶ କମ୍ ରହେ । ବାଦାମ୍ ପିଡ଼ିଆ, ସୋୟାବିନ୍ ପିଡ଼ିଆ, ସୋରିଷ ପିଡ଼ିଆରେ ପାଖ ପାଖୁ ୩୦-୫୦ ଭାଗ ପୁଷ୍ଟିସାର ଥାଏ ଏବଂ ୧-୨୦ ଭାଗ ତେଲ ଥାଏ ।

୪) ରୁନି - ବିରି, ମୁଗ, କୋଳଥ ଇତ୍ୟାଦି ଡାଲିର ଚୋପାରେ ମଧ୍ୟମ ଧରଣର ପୁଷ୍ଟିସାର ଓ ଶକ୍ତି ଥାଏ ।

୫) ଚୋକଡ, କୁଣ୍ଡା ଇତ୍ୟାଦି - ଗହମ ଚୋକଡ, ଧାନ କୁଣ୍ଡା ଇତ୍ୟାଦିରେ ମଧ୍ୟମ ଧରଣର ଶକ୍ତି ତଥା ଧାତୁସାର ଥାଏ । ଏମାନେ ଖାଦ୍ୟକୁ ଅନ୍ତନଳୀରେ ଠିକ୍ ଭାବେ ଗତି କରି ଝାଡ଼ା ଠିକ୍ ପରିମାଣରେ କରାଇଥାନ୍ତି । ଏହା ଛଡ଼ା ଫସଫରସ୍ ଧାତୁସାର ଏଥିରେ ଅଧିକ ଥାଏ ।

ଏସବୁର ଅମଳ ସମୟରେ ଦାମ୍ କମ୍ ଥାଏ । ତେଣୁ ସେତେବେଳେ ଉପାଦାନ ଗୁଡ଼ିକୁ କିଣି ଠିକ୍ ଭାବେ ଶୁଖାଯାଇ ଗାଈ ପାଇଁ ସାଇତି ରଖାଯାଇପାରେ । ଦେଖିବେ ଯେପରିକି ଫିମ୍ପି ନ ଲାଗେ ।

ଏହି ଉପାଦାନ ଗୁଡ଼ିକୁ ପିଡ଼ିଆ ଗାଈ ପାଇଁ, ଗର୍ଭବତୀ ଓ ଅଧିକ କ୍ଷୀର ଉତ୍ପାଦନ କରୁଥିବା ଗାଈ ପାଇଁ ବଦଳା ଯାଏ । ବଢୁଥିବା ପଶୁ ଓ ଗର୍ଭବତୀ ଗାଈମାନଙ୍କୁ ପୁଷ୍ଟିସାର ଜାତୀୟ ଖାଦ୍ୟ ଅଧିକ ଦରକାର ହୋଇଥାଏ । ତେଣୁ ପିଡ଼ିଆ ଓ ଡାଲି

ଜାତୀୟ ଖାଦ୍ୟ ବତାଇ ଦିଅନ୍ତୁ । ଚୋକତ କମାନ୍ତୁ । ପଡ଼ିଆ ଗାଈ ପାଇଁ ଡାଲିଜାତୀୟ ଖାଦ୍ୟ କମ୍ ଦିଆଯାଇ ପାରିବ ।

- ★ ଖଣିଜ ମିଶ୍ରଣ ଓ ଲୁଣକୁ ପ୍ରଥମେ କିଛି ମକାଗୁଣ୍ଡ ଅଥବା ଚୋକତରେ ଠିକ୍ ଭାବେ ମିଶାଇ ଦିଅନ୍ତୁ । ତା ପରେ ପୁରା ଦାନାରେ ମିଶାଇଲେ ଠିକ୍ ଭାବେ ମିଶିବ ।
- ★ ଦାନା ତିଆରି କରି ଶୁଖିଲା ଜାଗାରେ ରଖନ୍ତୁ ।

ପ୍ରତି ଶହେ କିଲୋଗ୍ରାମ ଦାନାରେ

୧) ଶସ୍ୟ ଜାତୀୟ -ମକା, ଗହମ, ବାଜରା, ବାଲି, ଜଅ	- ୨୫-୩୫
୨) ପିଡ଼ିଆ ଜାତୀୟ - ଚିନାବାଦାମ୍, ସୋୟାବିନ୍, ସୋରିଷ	- ୨୫-୩୫
୩) ଗହମ ଚୋକତ, କୁଣ୍ଡା	- ୨୦-୩୦
୪) ଚୋପା- ବୁଟଗୁଣ୍ଡ, ବିରି, କୋଳଥ, ବୁଟଚୁନି	- ୫-୨୦
୫) ଧାତବ ଲବଣ	- ୨
୬) ଲୁଣ	- ୧

ଗୋଟିଏ ୪୦୦ କିଲୋଗ୍ରାମର ଗାଈ ୧୦ ଲି. କ୍ଷୀର ଦେଉଥିଲେ ସୁସମ ଖାଦ୍ୟ ଖୁଆଇବା କିପରି ?

ଗାଈ ନିଜ ଓଜନର ଶତକଡ଼ା ୩-୩.୫ ଭାଗ ଖାଦ୍ୟ ଦରକାର କରିଥାଏ । ଦାନାରୁ ଏହାର ଏକ ତୃତୀୟାଂଶ ଦେଲେ ଭଲ । ବଳକା ଭାଗର ଦୁଇ ତୃତୀୟାଂଶ ନଡ଼ା ବା ପାଳ ଦିଅନ୍ତୁ ଏବଂ ବାକି ଭାଗ ସବୁଜ ଘାସ ଦିଅନ୍ତୁ ।

୪୦୦ କିଲୋଗ୍ରାମ ଗାଈ ଦିନକୁ ୧୨-୧୫ କିଲୋ ଶୁଷ୍କ ଖାଦ୍ୟ ଦରକାର କରିବ । ୧୦ ଲିଟର କ୍ଷୀର ଉତ୍ପାଦନ ପାଇଁ ୪ କିଲୋ ତଥା ଜୀବନଧାରଣ ପାଇଁ ୨ କିଲୋ ଦାନା ଅର୍ଥାତ୍ ୬ କିଲୋ ଦାନା ଦିଅନ୍ତୁ । ମଇଁଷି ତଥା ଅଧିକ କ୍ଷୀର ଦେଉଥିବା ଗାଈ ପାଇଁ ପ୍ରତି ୨ ଲି. କ୍ଷୀରକୁ ୧ କିଲୋ ଦାନା ଦିଅନ୍ତୁ ।

ବାକି ରହିଲା ୬-୯ କିଲୋ ଶୁଷ୍କ ଖାଦ୍ୟ ; ସେଥିପାଇଁ ୨ କିଲୋ ଶୁଷ୍କ ଘାସ, ଅର୍ଥାତ୍ ୧୦-୧୨ କିଲୋଗ୍ରାମ ସବୁଜ ଘାସ ଓ ୬-୭ କିଲୋଗ୍ରାମ ନଡ଼ା ଦେବା ଦରକାର ।

ଚାରାର ଆବଶ୍ୟକତା କାହିଁକି ?

ସବୁଜ ଚାରା ଯଥା ହାତିଆ ବା ଶଙ୍କର ନାପିୟର, ପାରା, ମକା, ବରସିମ୍, ବରଗୁଡ଼ି, ଝାଇଲୋ ୬-୭ ଲିଟର ଦୁଧ ଦେଉଥିବା ଗାଈକୁ ଦେଲେ ଦାନା ଦେବାକୁ ପଡ଼ିନଥାଏ । ଏହାଛଡ଼ା ଏଥିରେ ଥିବା କାରୋଟିନ୍ ଗାଈଙ୍କ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବଜାଇବା ସହିତ ତାର ଗର୍ଭାଶୟକୁ ଠିକ୍ ରଖୁଥାଏ ଏବଂ ଠିକ୍ ସମୟରେ ଗାଈ ଗରମ ହୋଇଥାଏ ଓ ଗର୍ଭବତୀ ହୁଏ । କଞ୍ଚା ଘାସରେ ଅଧିକ ପରିମାଣରେ କ୍ୟାଲସିୟମ, ଫସଫରସ୍ ଏବଂ ନାନା ପ୍ରକାର ଭିଟାମିନ୍ ଥାଏ ଯାହା ଖାଦ୍ୟାଭାବ ଜନିତ ରୋଗରୁ ରକ୍ଷାକରେ । ତାଲିଜାତୀୟ ଘାସ ଯଥା ବରସିମ୍, ଝୁଡ଼ଙ୍ଗ ଇତ୍ୟାଦି ଦାନା ଭଳି ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇ ପାରିବ । ଘାସ କିମ୍ବା ନଡ଼ାକୁ ଚାଫକରେ ଯନ୍ତ୍ର ବା ନଡ଼ାକଟା ପନିକି ଦ୍ୱାରା କାଟି ଖୁଆଇଲେ ନଷ୍ଟ ହୁଏ ନାହିଁ ଏବଂ ସହଜରେ ହଜମ ହୁଏ । ଫଳରେ କ୍ଷୀର ଉତ୍ପାଦନ ଅଧିକ ହୋଇଥାଏ ।

ପରିଶେଷରେ ଏତିକି କୁହାଯାଇ ପାରେ କି ନିଜ ଅଞ୍ଚଳରେ ମିଳୁଥିବା ଉତ୍ପାଦନକୁ ନେଇ ସୁସ୍ଥ ଖାଦ୍ୟ ତିଆରି କରି ଖୁଆଇଲେ ଲାଭ ଅଧିକ ମିଳିଥାଏ ଏବଂ ଗାଈ ମଧ୍ୟ ସୁସ୍ଥ ରହିଥାଏ ।

ଅଧିକ କ୍ଷୀର ଉତ୍ପାଦନ ପାଇଁ ଗାଈଙ୍କ ସମନ୍ୱିତ ଖାଦ୍ୟ

କୃଷି ବିଜ୍ଞାନ କେନ୍ଦ୍ର ବୈଷୟିକ ଇସ୍ତାହାର : ୧୪

© ଜାତୀୟ ଧାନ ଗବେଷଣା ଅନୁଷ୍ଠାନ, ମାର୍ଚ୍ଚ ୨୦୧୮
 ସଂପାଦନା : ଡା. ରଞ୍ଜନ କୁମାର ମହାନ୍ତ
 ସହାୟତା : ବିଭୂତି ଭୂଷଣ ପଲାଇ ଓ ଅରବିନ୍ଦ ବିଶୋଇ

E-mail - kvkcuttack@gmail.com, www.kvkcuttackzpdvii.org